

FÉNYKÉPÉSZETI LAPOK.

HAVI KÖZLÖNY.

VI. évfolyam.

3. szám.

Kolozsvár. Márczius. 1887.

SZERKESZTI ÉS KIADJA: VERESS FERENCZ.

A fényképészet aesthetikája.

Irta: Dr. Sárffy Aladár.

(Folytatás.)

V.

A műterem elrendezése és a bánásmód.

Megtörténvén a levétel, a vendégek eltávoznak, mi pedig fogjuk a casettát és benyitunk egy más szobába és ez

c2) A labororium.

Czélszerűen épített fényképészeti műteremből közvetlenül nyílik az ajtó labororiumunkba. Miért szükséges ez a közelség? tudja mindenki és mégis hány oly műtermet láttam, melytől hosszú folyosó választotta el a chemiai műhelyt, pedig közebb is hozhatták volna hozzá. Már maga a természetes sorrend is munkánkban követeli e közelséget, melynek a collodiumos világban sokkal több értelme volt, mint ma, bár most is tanácsos, hogy csak egy ajtó legyen a műterem és labororium közt. Azelőtt jóval gyakrabban kellett ide benézni az ezüsfüldében levő lemez kedvéért s a levétel után nyomban történt az előidézés is, mert nem tehetük úgy félre nedves lapjainkat, mint ma a szárazakat. Ha már szükségét látjuk annak, hogy lapunkat (érzékenységének biztosítása végett) casettába téve is felöltönk alá szorítva hozzuk ki a labororiumból, nehogy parányi világosság is belopódzhassék a repedéseken: nagyon természetes, hogy utalva vagyunk labororiumunkat lehetőleg közel tartani a műteremhez. Hányszor készítünk a közönség jelenléte nélkül is reproductiót, nagyítást stb. effélet és hányszor teszünk kísérleti levételeket, melyeket nyomban az előidézés követ s ha minden

ilyen alkalommal messze levő laboratóriumba kellene átvándorolni: sok időt pazarolnánk el, sőt kellemetlenségeknek lennénk kitéve a huzcolkodással.

Föltéve tehát, hogy a czélszerűen épített atelier-ben a műterem és laboratórium közel vannak egymáshoz: azt kérhetné az olvasó, mit kell tehát szem előtt tartani a laboratórium elrendezésénél? Erre igen röviden válaszolhatunk s az olyan fényképész, ki egyszer-minő chemikus, nem igen szorul a mi tanácsunkra, mert magától is rájön arra, hogy mi módon rendezze el chemiai szereit, edényeit és eszközeit e helyen. Fő- és irányadó az az elv legyen, hogy csak a legszükségesebb szereket tartsuk e helyen, mely különben is szűken szokott a legtöbb atelier-ben kimérve lenni. Nem kell feledni, hogy itt sötétben dolgozunk és a lámpa meggyújtása előtt egy félrelépéssel sok kárt és veszedelmet idézhetnénk elő, ha esetleg valamit feldöntenénk. A szükséges asztalon, állványokon, víztartón és esetleg szekrényeken kívül (melyekben emulziós lapjainkat tartjuk) más fölös butorzat ne legyen e szobácskában, melynek ablakocskákat (tudvalevőleg) színes, a legtöbbször vörös üveg alkotja.

Előidézöink, az erősítő folyadékok s egyéb szükséges vegyszereink szép rendben legyenek egymás mellett, mindig a megszokott helyen s a jól ismert üvegekben, mert a félhomályban s a vörös lámpa derengő világánál tapogatódzva is biztosan rájuk kell akadnunk. A rendetlenség e tekintetben végtelen sok és kellemetlen zavart idézhetne elő s a kárba vesztett munkán kívül tetemes kárt is okozhatna. Az üvegeken (ovatosság kedvéért) felírás is alkalmazható, mert több vegyszer színre nézve nagyon hasonlít egymáshoz és ha még egyenlő üvegekben is állanak: néha a sietség miatt is fölcserélődnek, a mi messze ható zavarokat okozhatna. A vizet, melyre lapjaink kimosásánál és egyéb alkalommal is szükségünk van, lehetőleg nagy és csapos edényben tartsuk, hogy ne kelljen minduntalan újat hozatni, mert ez rendesen pancsolással és rendetlenséggel jár. Gondos fényképész kora reggel úgy ellátja laboratóriumát mindennel, hogy estélig effélére nincs több gondja. A mérges anyagokra (phosphor, cyankalium, karbolsav stb.) kiváló gondot fordítsunk, folyton elzárva legyenek, hogy még az esetben is, ha valamely idegen személy kerülne laboratóriumunkba, ne férhesen hozzá. A tapasztalat igazolta, hogy e tekintetben jó ovatosnak lenni, mert már mérgezési eset fordult elő.

A rend mellett, mely éltetője minden munkának (ordo est animarum), kiváló gondot fordítsunk e helyen a tisztaságra is, melynek hiányában megmérhetetlen sok kellemetlenségnek lennénk kitéve. Olyannak kell e helynek lenni, mint a gyógyszerháznak, mert egyik anyag átcöppenése a másikba, vagy a tisztátalan kezelés,

vajmi sok előidézőt és negatívot rontott már el. Kezünket is gyakran kell mosni, mert ha valamely vegyszerről vagy folyadékról csak parányi maradt is ujjunkon, zavart okozhat az előidézésnél vagy erősítésnél. A dohányzástól tartózkodjunk e helyen és szigorúan tiltsuk meg azoknak is, kik itt megfordulnak. Az elhulló hamú, dohányszálak, a lehulló szikra, füst, nicotinos ujjak, szóval a dohányzásból eredő minden efféle csekélység veszélylyel fenyegeti szereinket és maga a dohány (ha csak egy szálacska is) megronthatja előidézőnket éppen úgy, mint a többi folyadékot. A tapasztalás, azt hiszem, erre már mindenkit megtanított.

Ha kellően ovatosak, tisztaságkedvelők és rendszeretők vagyunk, könnyűséggel végezhetünk el minden oly munkát, melynek e helyen kell megtörténni. Ha új embert kell a helyi körülményekkel megismertetnünk, figyelmünk mindenre kiterjedjen, nehogy gyors szükség esetében az illető zavarba jöhessen, nem tudván hol állanak szereink.

Idegeneket, laikusokat (pl. lefényképezett vendégeket) a lelkiismeretes fényképész sohasem szokott e helyre szívesen bebocsátani. Senki sem szereti, ha szereik közt idegenek kutatnak, annál kevésbbé a fényképész, kinek laboratoriumában az asztal megbillentése is zavart okozhat. A fényképezés sok ember előtt még ma is büverővel bír, sajátóságos mystikus fénykedést képzelnek maguk elé arról a műveletről, mely a „sötét szobában“ történik derengő fény mellett s így akadnak mindig kíváncsiak, kik szeretnék végig nézni az előidézés processusát. Ha csak lehet beszéljük le őket arról, hogy jelen legyenek e műveletnél, mert a tapasztalásból mondhatom, hogy az ilyen kíváncsiak legtöbbször elszedül, sőt néha el is ájúl a laboratoriumban. A szokatlan vörös fény, a vegyszerek kigőzölgése, a szemrontó félhomály megtámadja a szemidegeket, a tárgyak alakjai összefutnak szemeik előtt, szédülést éreznek s ha hamar szabad levegőre nem mennek, el is ájúlnak. Szemtanúja voltam egy hasonló esetnek, mely oly szerencsétlen kimenetelű volt, hogy az illetőnek csaknem szeme világába került. Szédülést érzett, de mivel tudta, hogy az előidézés befejezte előtt nem mehet ki, hallgatott és türt, miközben az asztalra kapaszkodott. A szédülés azonban oly erővel vett rajta erőt, hogy leesett a lábáról, az asztalka feldült, az ezüstfürdő s a többi ott levő vegyszer mind az arczára folyt s az üvegdarabok össze-vissza sértegették.

Efféle kellemetlenség kikerülése végett a tapintatos fényképész sohasem szokta előidézés közben a teljesen laikusokat bebocsátani laboratoriumába.

Az előidézett és a retouche-írozásra teljesen előkészített negatív-kép félretétetvén, más helyre kerül további feldolgozás végett és ez az atelier-nek még nem említett helye

d) A munkaszoba.

Az ilyen munkára szolgáló szobának bővebb leírása talán fölös is. Itt történik kellő világosság mellett a negatívok retouche-irozása, a copirozás, a pozitívok fixálása (noha erre más helyiséget is szoktak a velük járó pancsolás miatt használni), felragasztása, retoucheálása stb. Szóval ez a hely az, honnan teljesen kész fényképek kerülnek ki. Retouche-állványok, simítógépek, copirramák stb. alkotják e hely szükséges butorzatát, melyet rendes körülmények közt lakás-szobának is fel szoktak használni.

Aesthetikai szempontból legfölbjebb a tisztaságot és rendet kell szem előtt tartani, mert az itt végzett munkát széptani szempontból más helyen fogjuk tárgyalni.

A mennyire lehetséges e hely ne szolgáljon a vendégek elfogadására váróterem gyanánt és minden fényképész azon legyen, hogy az ilyféle munkahelyet az idegenek ne igen látogassák, mert abból a körülményből, hogy itt szétszórva hevernek kész és munkában evő fényképek, már nagyon sok visszaélés keletkezett. Jobb az ilyen előzetes munkának mások kritizáló szemei elől elzárva történni, mert égre is semmi köze a laikusoknak ahhoz, hogy kiket s hogyan vnyképeztek le s mi módon készülnek el a fényképek?

Ezzel a műterem elrendezését illetőleg nincs több mondani valónk. Mielőtt azonban iparművészetünk aesthetikai elemeinek további tárgyalásához fogunk, talán nem lesz érdektelen még egyszer vizsgatérnünk a váróterembe és arról elmélkednünk, hogy milyen bánásmódban kell részesítenünk a hozzánk ellátogató közönséget? Vagyis hogy milyen legyen magunktartása a vendégekkel szemben?

(Folyt. köv.)

A gelatine-emulsió-eljárás műkedvelők részére.

(Többek nyomán).

(Folytatás.)

A rögzítés annál gyorsabban szokott végbe menni, minél kevesebb jod-ezüstöt tartalmaz a képréteg. Ezért nem tanácsos nagyon sietni vele; mert ha a brom- vagy bromjodezüst a rétegből nem oldódott volna teljesen fel: — különösen a lap egyik vagy másik szögleténél szokott történni ott, hol a lap szabad kézzel s nem géppel huzatván be, a fölös emulsió letöltetik — lakkolás után később meg szokott sárgulni, s lassankint nemesak ily helyeken, hanem az egész kép is elenyézik. Tehát miután a lap hátulján látjuk, hogy minden változást nem szenvedett bromezüst már teljesen feloldódott is jó, ha a lapot

még 30—40 másodperczig hagyjuk a rögzítőben; mert ne feledjük, hogy ha a lapot minél hosszabb ideig valánk kénytelenek előidézni: rögzítése is annál több időt igényel; ez azonban inkább csak vasoxalattal előidézett lapnál fordul elő. Ezután a lapot jól lemoszuk s oly 200 ccm. tiszta vízbe tevén, hagyjuk 5 perczig, melybe előbb 5 ccm. „Auo de Javelle“-t adtuk, a rétegben hátra maradt rögzítő natron megsemmisítésére. A natron hyposulfit legnagyobb ellen-sége negativ-képeinknek; ha ettől nem mentjük meg teljesen: a legszebbek és legjobbak is tönkre mennek, lassan sárgulván meg, elenyésznek. Az „Auo de Javelle“ nagyon jó, a timsónál is sokkal jobb semmisítő szernek bizonyult. De ha ennek használása után is a negativ-kép n. hypos. mentességében mégis kételkednénk, úgy járunk el: hogy a már földre tett és megszáradott vagy akár a már ki is száradott képet vizirányosított állványra teszszük, s annyi vizet töltünk rá, mennyi lécsorgás nélkül elfér rajta; a vizet $\frac{1}{4}$ óra mulva üveg pohárba töltjük le róla, s ha a víz, higanychlorid oldatot csepegtetvén bele, nem lesz fehér zavaros: ekkor a kép rögzítő natront nem tartalmazván, változás nélkül eltartható. A képet jól lemoszuk, s ha gyorsan kiszáritani akar-nánk, egyszer-kétszer erős alkoholt töltünk rá, s ezt lecsepegni hagyván, a már általánosan ismert negativkép-száritó bakra teszszük. De ne feledjük, hogy kü-lönösen a „par-force“ módon előidézett, tehát a pillanat-képek, az erős alko-holtól meg szoktak gyengülni; ha tehát ettől tarthatnánk, sokkal jobb ha a képet rögzítés, lemosás, Auo de Javelle-zés és megint jól lemosás után teszszük kiszáradni a bakra, a nélkül hogy alkohollal kezelnénk.

Megszáradása után, ha igen gyengének vagy nagyon átlátszónak találunk a negativ-képet, oly módon erősítjük meg, hogy külön üvegedényekben tiszta víz-zel töményesített higanychlorid- és kénsavas natron-oldatot készítünk. Ezután két porcellán- vagy üvegtálca mindenikébe 100—100 ccm. tiszta vizet töltünk, s az egyikbe a töm. higanychloridból 10 ccm-et, s a másikba 20 ccm-et adunk a töm. kéncssavas natron-oldatból s mind kettőben a vegyítéket jól összezavarjuk, s a gyenge negativ-képet előbb a higanychloridos tálczába márt-ván, addig hagyjuk benne, míg a réteg csaknem egészen fehér s rajta átte-kintve elegendő erős nem lesz. Ekkor tiszta vízzel leöblintjük s a kéncssavas oldatot tartalmazó tálczába teszszük s addig hagyjuk benne, míg a negativ-kép előbbeni fehérsége teljesen elenyészvén, sötét barnává nem változik át. Ezután jól lemoszuk s száradni bakra teszszük.

Ha a fentebbi erősítő oldatot kútvízzel valánk kénytelenek készíteni, ekkor csak néhány perc mulva kezd hatni a gyöngye negatívra, mely a kútvízben levő szénsavas mésztől támad. Ily esetben, ha az erősítő oldatba két-három csepp töményesített citromsav-oldatot adunk: a baj mellőzve lesz.

Régebben, a higanychloridban megerősített negativ-kép fehér színe barn-ává átváltoztatására, a mint sokan tudhatják, 5°/_o ammoniakos vizet hasz-nálunk; de ez nemcsak büzéért vala alkalmatlan, hanem egyenetlenül barní-tásáért is. A kéncssavas natron ellenben nemcsak e két hibától mentes, ha-nem a vele barnított negativ színe tartósabb is. Ezenkívül meg van még az az

előnye, hogy nem kell minden erősítéshez új oldatot készítnünk, hanem a régieknek hathatósabbakká tételére a concentrált oldatokból kell 1—2 cmetert adnunk mindkettőhöz, miután előbb megszürtük azokat.

Ha pedig a megszáradt negatív-kép túlságos erős volna, vagyis a legsötétebb részek annyira átláthatatlanok volnának, hogy a róla másolt pozitív-képen az ilyen helyeken éppen semmi finom árnyéklat sem látszanék: az ily negatívot egyenlő rész régi vasoxalat-előidéző és régi rögzítő natron-oldat elegyítékében addig hagyjuk, míg kívánt minőségűleg meg nem gyengül. Ezután jól lemoszuk, Auo de Javelle-ezzük, megint jól lemoszuk s száradni teszszük. Ez a gyengítő annál hathatósabb, minél több ideig áll vegyítése után; s éppen ezért nagyon ovatosan bánjunk vele, ne hogy a negatív legfinomabb részei elenyésszenek benne; tehát szükséges, hogy használata előtt meg egy, sőt két annyi vízzel fölhígítsunk. A gyengítőnek legcsekélyebb mértékben sem szabad a negatív-kép finom részleteit megtámadni, különben téveszett volna az eljárás; ámde ez csaknem kikerülhetetlen oly negatív-képeknél, hol nagy contrast van, vagyis hol a világos és sötét részekben nagy ellentéesség van. Az ily negatívban ez a tulajdonság gyöngítés után megmaradván, a róla másolt pozitív-kép sem lehet kielégítő; tehát oly gyengítőre van szükségünk, mely inkább csak az ezüst vastagabb reductióját támadja meg, a gyengébb helyeket pedig lehetőleg kimélje. Ezt a nagyon is soknak tetsző kívánságot a Carbut-féle gyengítő nem csekély mértékben teljesíti, melyet így állítunk elő:

a) Csepegtető üvegecskében vízzel töményesült piros vérlúgsót készítünk.

b) Egy másik nagyobb üvegedényben 16 gr. natron hyposulfitot 300 ccm. tiszta vízben oldunk föl. Az a)-ból a b)-be előbb csupán csak 1 csöppet adunk, s az igen erős negatívot bele teszszük, mely lassan mindinkább gyengül, a nélkül hogy színében legcsekélyebb változást szenvedne; a hatás annál nagyobb, minél több piros vérlúgsó-oldatot csöpögtettünk a rögzítő natron-oldatba. E gyöngítőt kevés idővel használata előtt kell vegyítnünk, mert nem állandó. E gyöngítővel a negatív-kép egyes helyeit is tetszés szerint meg lehet gyengítenünk, úgy hogy 30 ccm. vízbe 1—2 csöpp töm. vörös vérlúgsót csöppentünk s ecsettel — ebbe mártván — kenjük be a negatív némely nagyon kemény részeit, s néhány másodperc múlva — a 16 : 300 arányú — rögzítő natron-oldattal öntjük le, azután jól lemoszuk s megsikkadni hagyván, ez eljárást mindaddig ismételjük, míg kívánt eredményt nem érünk el. Ezután jól lemoszuk „Auo de Javelle“-zük, megint jól lemoszuk s teljes kiszáradása után damár- vagy colodium-mázzal huzzuk be. A damár-mézigamást így készítjük:

510 ccm. alkoholban,

85 gr. apróra tört gummi-sandarracot,

17 „ kamphort,

34 „ veneciai terpentint és

25 „ levendula olajat oldunk föl gyenge meleg helyen tart-

va, s a közben, hogy annál gyorsabban föloldodhasson, gyakran jól föl kell ráznunk, s végül ha a tölcser nyakába dugott szivacsdarabon vagy tisztított vattán nem akarnánk megszüdni, néhány napra megszállni teszszük félre.

A negativ-képet, mielőtt e fénymázzal behuznánk; szükséges előbb gyengén megmelegítnünk, s azután is, míg rajta megszárad: melegben kell tartanunk. Ha a lap hidegen huzatnék be e fénymázzal, átlátszó részei s az egész réteg, apró szemcsés és tejszerű bágyadt fehér színű lesz. Ezért gyenge negativ-képeket így fénymázolnak némelyek azért, hogy róluk erősebb positiv-képeket nyerhessenek, a nélkül hogy a sajtóba a negativ-képet selyem papirossal kellene beborítaniok. Az ily fénymázolásnak vagy lakkolásnak még az a haszna is van, különösen arczképeknél, hogy a kiigazítandó, retouche-álandó helyeket nem szükséges vastag olajjal vékonyan bedörögni azért, hogy az ily helyeken az írón foghasson. Ha a fénymázolás, a főntebb jelölt módon, melegen eszközöztetik: a negativ-kép egyenletes fényes és minden része átlátszó lesz; de ekkor a retouche-álandó helyeket elvastagodott terpentinolajjal, ujjunk begyét ehhez érintve, finomul be kell dörögnünk.

Elvastagodott terpentinolajat, más nevén „Dickoel“-t vagy „Mattolein“-t úgy készítünk, hogy tiszta terpentinszeszt széles szájú üvegedényben tartunk meleg helyen, míg lassan elpárologván, tetszés szerinti vastagságot nem nyer.

E helyett nagyon jó sikerrel a következő „Retouche-áló port“ is használhatjuk, mely 2 rész finomul tört colophonium vegyítékéből áll; melyet negativ- és positiv-képekhez egyaránt használunk lehet. E port szarvasbőr tekeressel (vischerrel) dörögljük a retouche-álandó helyekre, mely helyeket azután nagyon könnyen lehet kiigazítnunk. E por helyett különösen negativ-képekhez, terpentinolajban feloldott „canada balsam“ fénymázt is lehet használnunk, melylyel a kiigazítandó helyeket rongy darabocskával dörögljük be. Ez utóbbi az úgy nevezett valódi „Mattolein“, melyet elég drága pénzen árulnak.

A főntebb leirt fénymáznak minden jósága mellett az az egy rossz tulajdonsága van, hogy sok év alatt a változó légmérsékek miatt hol kiterjed, hol összehuzódik s végül megrepedezik s a negativ-képet is nem ritkán veszélyezteti. Ezért a sokkal egyszerűbben előállítható collodium-fénymázt ajánljuk, mert ez nemcsak nem repedezik meg, hanem a retouche-álandó helyeknek mattolinál való bedöröglését sem igényli. Így készítjük: Közöséges nyers collodiumot veszünk, s ezt elegendő mennyiségben vegyített aether sulphuricus- és alkohol absolutussal hig olajvastagságig higitjuk föl. 500 ccm. ily collodiumba 25 gramm törött tiszta kollophonium-gyantát oldunk föl. Ezzel huzzuk be a negativ-képet; s hogy a gyanta teljesen elolvadhasson, behuzás után, a negativ-képet gyengén megmelegítjük annyira: míg előbbeni bágyadt színe el nem enyészik.

Kihülése után, ha az írón nem fogna jól rajta, a collodiumba még kevés gyantát adunk; ha pedig az írón nagyon is fogna: a collodium-fénymázt föl-higitott collodiummal szaporítjuk. És a sokszori használat után, midőn nagyon megvastagodik: egyenlő arányban vegyített aetherrel és alkohollal higitjuk föl.

Ezek után most a negativ-képek előállításában közben támadó hibák okairól, ezek kikerülése stbiről szükséges értekezünk.

(Folyt. köv.)

Veress Ferencz.

Hasznos jegyzetek a száraz eljárás körüli előidézések-, erősítések- és gyengítésekéről.*)

Veress Ferenczről.

Mielőtt az újabban megjelent nevezetes munkákban levő legkevesetgetőbb előidézőket adnánk, — melyeket rendre megkísértettünk s jóknak találtunk — előbb a tőlünk legutóbb alkalmazottat közöljük.

A ki negatív-képek előidézésében teljes öntudatossággal tájékozhatja magát: az anyagok pontos mérésére nincs már szüksége. A rendelvevények szerint határozott és összevegyített oldatba mártott lap, ha csak keveset volna is túlvilágítva: teljesen kielégítő képet azért nem adhat, mert mielőtt az előidézőbe hátráltatót adnánk, már minden részével megjelenvén, a kép lapos lesz; midőn így egy negatív-képünk kárba megy s csak a következő lap előidézésére, hogy hasonló eset ne fordulhasson elő, azzal segíthetünk, hogy az előidézőt még egy annyi vagy két annyi vízzel higítjuk fel. De ha a szükséges anyagokat töményesített állapotban tartjuk, s a lappangó kép előidézése közben csöppenként alkalmazzuk: nemcsak egy negatív-képünk sem mehet kárba soha, hanem a művelet is sokat egyszerűsödik. Önkényt érhető, hogy itt csupán égvényes előidézőről lehet szó; ámde a kalium vasoxalat-előidéző is, a mint tudjuk, szintén töményesített oldatokból áll, s hogy ennél is a főntebbihez hasonló eset ne adhassa magát elő: mielőtt az exponált lap tulajdonságát ismernénk, az összevegyített oldatot szintén jó előbb $\frac{1}{4}$ rész vízzel felhigítunk, s a lap mikénti viselkedése szerint erősíthetjük az előidézőt a rendes oldatokkal. E szabályon alapszik égvényes előidézőnk, melyhez a következő töményesített oldatok kívántatnak:

I. Kéneccsavas natront (Natrium sulfit) tiszta lágy vízzel töményesítünk.

II. Pyrogallussavat abszolút alkohollal.

III. Szénsavas natront (Soda) tiszta vízzel töményesítünk.

IV. Szénsavas kaliumot (tiszta hamuzsir) tiszta vízzel töményesítünk.

V. Öt százalékos ammoniákat és

VI. Bromkaliumot lepárált vízbe töményesítünk.

Ez oldatokhoz az anyagoknak lehető tisztáknak kell lenni, hogy munkánk annál sikeresebb lehessen velük. Míután mindeniket, de különösen a szénsavas-kalit megszűrtük: az úgy nevezett, s már ismert, „szabadalmas esőpögtető“ üvegedénybe töltünk belőlük, s mindenik edényt, hogy össze ne téveszthessük, az oldat saját jegyével látjuk el; s hogy az edények mindig együtt lehessenek, s a sötétben egyiket se dönthessük fel: kártya papirosból, vagy még jobb ha fából, fedeles szekrényt készítünk, úgy hogy mindenik edény vastagsága szerint külön kivágott kerek lyukban állhasson; s a szekrény fedele belső része ruga-

*) E cikkcsor kiegészítésére szolgál az 1885-ik évben adott hasonló című közleménynek.

nyosan bélelt legyen, hogy mikor bezárjuk, az edények dugójánál fogva leszorulva lehessenek. Különösen utazásra okvetlenül így kell készíttetnünk.

A bizonytalan ideig megvilágított s előidézni való lap nagyságának megfelelő üveg- vagy akár mily féle tálcát veszünk elő például kabinet-nagyságú laphoz. Ebbe 100 ccm. lágy tiszta vizet töltünk, s a lapot bele mártván, egy perczig ázni hagyjuk, ezután kiemeljük s az I. jegyű csepegtető edényből 5 csöppöt s a II. j. edényből 2 csöppöt adunk s jól összezavarásával a lapot az oldatba eresztjük s harmincz másodperczig a tálcát ringatván, a lapot megint kiemeljük s a III. edényből 3—4 csöppöt a tálcába hullatván, összeelegyítjük, s a lapot bele eresztvén, vele a tálcát megint ringatjuk.

Ha a lap kelleténél kissé több ideig lett volna megvilágítva, rajta a kép szabályosan jelenik meg, de nem elegendő erővel, s ezért a II. oldatból 1—2 csöppöt hullatunk az előidézőbe addig, míg a kép kívánt minőségű nem lesz.

Ha a lap túlon túl lett volna megvilágítva s rajta a kép még az ily hig oldatban is gyorsan jelennék meg, de gyenge részletekkel: ekkor az előidéző-hez tüstént 25—50 ccm. vizet adunk, s körülmény szerint a VI. oldatból 2—3-s s a II-ből 1—2 csöppet; s így addig kezeljük, míg kívánt minőségű negatív-képet nem nyerünk.

Ha pedig a lapon a kép nagyon lassan kezdenék jelentkezni, s annak csak legvilágosabb részei mutatkoznának keményen: a III-ik oldatból 2—3-s s a IV-ikből 2 csöppet adunk az előidézőbe; s ezután ha a kép teljesen megjelent, de nem elegendő erővel: a II-ik oldatból hullatunk 2—3 csöppet az előidézőbe.

De ha a lap nagyon rövid ideig lett volna megvilágítva, tehát pillanatnyi ideig, s a föntebb előadott módon sem jelennék meg minden részleteivel a kép: ekkor az V-ik oldatból 1—2 csöpp hozzájárulásával segítünk a bajon. Az ammoniákat azonban ovatosan használjuk, mert igen sok belőle fátyolosságot okoz; tehát legutolsó esetben használjuk akkor, midőn a III-ik s IV-ik oldat alkalmazása sem vezet teljes eredményhez. Ez azonban csak oly érzékenytelen lapokkal szokott előfordulni, melyek füllesztéssel s ammoniákos emulsióval készültek; vagy az oly főzve készült emulsióval, melybe nagyon sok gelatine van vegyítve, s a gelatine nem kemény, hanem lágy tulajdonságú vala.

A lapok előidézésénél két sajátságos jelenség adja elő magát, melyet jól meg kell jegyeznünk: túlon túl s a pillanatnyi ideig megvilágított lapok sikeres előidézésére, mind a két esetben, az előidéző oldatnak nagyon hignak és gyengének kell lenni eleinte, s csak 5—10 vagy 20 percz múlva, miután minden részletével megjelent a kép és gyengén: fogunk pyrogallussal megerősítéséhez; s hogy ez rohamosan ne történhessék: a VI. oldatból alkalmazunk 1 csöppöt.

A mint látjuk ez eljárásban minden eddigi égvényes előidéző nemcsak összpontosítva van, hanem a túlon túl megvilágított legérzékenyebb valamint legérzékenytelenebb lapokat is biztos eredménnyel idézhetjük elő. Igaz, hogy a lapok előidézése a rendesnél valamivel s némelykor pedig sokkal több időbe kerül, különösen az oly lapok előidézése, melyek túlon túl sok vagy túlon túl

kevés ideig valának megvilágítva; ámde sikeres munkával az idő nem lehet elveszítve, különösen oly tárgyról készült negatív-képnél, mely tárgyat újólag levennünk vagy nagyon bajos volna, vagy éppen nem is lehetne többé. Az is igaz, hogy a sok ideig előidézett lapról a réteg — különösen ha az üveglap emulsiózása előtt chromtimsós vékony gelatine-oldattal előkészítve, behuzva, nem vala — ha az előidézőben nem is, de a rögzítő natronban nem ritkán mutat hajlandóságot a leválásra. De e nagy hiba mellőzésére is sikeres módot nyerünk azzal, hogy a már minden részletével teljesen megjelent negatív-képet tiszta vízzel lemosván, töményesített timsóoldatba mártván hagyjuk 1 perczig; ezután töményesített rögzítő natronoldatot kevesenkint töltünk hozzá addig, míg a lapon a változást nem szenvedett bromezüst egészen föl nem oldódott; midőn így a réteg annyira megrögzül, hogy akármennyi áztatás és mosás közben sem válik le a réteg az üveg lapról.

Ez eljárásnak végül még az az alkalmatlan része van, hogy a lapot az előidézőből gyakran ki kell emelnünk, mielőtt egyik vagy másik oldatból csöpögtetnünk szükséges az előidézőbe; de ha Meidenbauer szerinti tálcánk lehet: e kellemetlennek tetsző baj is megszünhetik. Ily különböző nagyságú tálcákat pedig csupán mulatságból is készíthetünk könnyen; kísértsük meg tehát: Gyakultassunk bizonytalan hosszúságú léczeket 6 mm. vastagságra s 35 mm. szélességre, melyek a tálcza keretéhez szükségesek. Fenekéhez pedig szintén olyan vastagságú lapokat készítettünk az előidézni való negatív-képek különböző nagysága szerint. E fenekeknek való deszkalapokon akkora nyílást vágatunk kellő helyen, a mekkora negatív-képek előidézésére akarjuk készíteni a tálcát. Ezekon kívül kautsuk-lepelre és benzinben töményesített kautsuk sűrű oldatára van szükségünk; ezek meglévén, most kabinet nagyságú negatív-képek előidézésére való tálcza összeállításhoz foghatunk.

A léczekből két db. 19 cm. s két db. 14 cm. hosszúságúakat vágunk a tálcza oldalaihoz; négy szögletét két-két vékony s elegendő hosszú csavaros szeggel foglaljuk össze; de mielőtt ezt tennénk: a léczek vastagsága szerint egy-egy darabka kautsuk-lemezkét illesztünk a foglalások közé, s miután ezeket a töményesített kautsuk-oldattal jól bekentük: csavarjuk össze a keretet erősen. A keretre most lyukas fenekét erősítjük csavaros szegekkel; s itt is, mint a keret szegleteinél tettük, a keret vastagsága szerinti keskeny kautsuk szelvényeket illesztünk, s miután kautsuk-oldattal mindenfelől jól bekentük: erősítjük rá a fenekét. A feneken levő négyszögű lyuk 10×14 cm. nagyságú legyen, tehát 2×2 cmeterrel kisebb, mint a kabinet-nagyságú lap szokott lenni; a lyuk pedig ne legyen a fenék kellő közepén kivágva, hanem az egyik rövidebb oldalától 3 cm. távolságra. Ezek így lévén, most akkora üveglapot metszünk, mely az egész tálcza fenekére férhessen szorosan; ez üveglapot miután egyik fele szeleit s a tálcza fenekét kautsuk-oldattal jól bekentük: szorítjuk a tálcza fenekére s valamely nehéz testet bele tevén, lenyomtatjuk s 48 óráig, meleg helyen, kiszáradni hagyjuk. Ezután a tálcza üveg fenekére, a fa fenék nyílásától 2 cmeterrel lejjebb egy darab akkora (4×14) üveg lemezt vá-

gunk, hogy a lyukon alóli rész egészen kitöltve legyen; e darab üveglemez egyik felét s a tálcza feneke azon helyét, hová az jön, miután kautsnk-oldattal bekentük: illesztjük oda és súlyt tevén rá kiszáradni hagyjuk. Hogy időt nyerhessünk, ez utóbbi műveletet az üvegfenék beillesztésével egyszerre végezhetjük. Ez üveg párkány — kellő helyen való oda száradásával — felé tehát a tálcza oldalának felső részére egy db. léczet lapjával erősítünk a már előadott módon csavaros szegekkel; s miután a tálcza belső oldalait, szögletjeit, valamint külső részeit kautsuk-oldattal vagy sellak-mázzal jól bekentük s kiszáradni hagytuk: a legalkalmasabb előidéző tálcza készen van. Ebből a lapot előidézés közben, oldatok csöpögtetése előtt, kivennünk nem szükséges, hanem a tálczát 50°-ra fölemeljük s az előidéző oldat a tálcza fődött alsó részébe jut, hová a szükséges oldatokat csöpögtethetjük, a nélkül hogy a félig előidézett negativ-kép pöcséteket kaphatna. E mellett a tálczának még az az előnye is van, hogy feneke üveg részén keresztül a negativ fejlődését meg-meg tekinthetjük, a nélkül hogy a tálczából kiemelnünk kellene. E tálczának, ha még állványt is alkalmazunk: ringatása s benne az előidézésben levő negativ-kép fejlődésének figyelemmel való kísérése nagyon megkönnyülvén, kényelmessé válik. A tálczát ily állványon éppen úgy képzelhetjük, mint milyenek az úgy nevezett „Revolver albumok“ szoktak lenni. Az állványt hozzá ama léczekből állítjuk össze, melyből a tálcza oldalait készítettük. Ezek után most rendre mind azokat az előidézőket adjuk, melyek különböző száraz lapok tulajdonságához alkalmazva teljesen kielégítő negativ-képeket adtak.

Vaselőidéző:

I. Tiszta lágy víz	300 ccm.
Vegyileg tiszta kéneccsavas vasélecs	100 g.
Borkósav	2 g.
II. Tiszta víz	600 ccm.
Közömbös sóskasavas kali	200 g.

Az I.-ből egy részt elegyítünk 3 rész II.-ba, s ebbe mártjuk az előidézendő lapot, ha ennek tulajdonságát már ismerjük. De ha a lap pontos megvilágításában kételkednénk, vagy ha a lap tulajdonságának, a vegyíték igen erős lévén, nem felelne meg: mielőtt bele mártanánk, előbb 15 ccm. azelőtt való napon használt vasoxalat-előidézőt vegyítünk az oldatba. Ha a kép ekkor is nagyon gyöngének mutatkoznék, néhány csöpp (1 : 10 arányú) bromkaliomot adunk hozzá. De ha látjuk, hogy a lap túlonalt volt világítva: az előidézőt ekkor még egy annyi tiszta vízzel higitjuk fel, midőn így a kép lassan ugyan, de egyenletes erővel s tisztasággal jelenik meg. Ha pedig a lap nagyon rövid ideig világítottatott volna meg: (1 : 1000) natr. hyposulfit-oldatot adunk az előidézőbe addig, míg a kép fátyolosság nélkül egészen meg nem jelenik. Ezzel az előidézővel még fátyolosságra hajlandó lapokat is jó sikerrel lehet kezelnünk.

(Folyt. köv.)

A fényképész-legió.

(A hadügyminiszter figyelmébe).

Tekintetes Szerkesztő úr!

Nem tudom, emlékszik-e még rám, minthogy már bizony régóta cselekszem azt, a mi aranyat ér, az az: hallgatok. És ha ebben a mondásban valami igazság volna, akkor én már az aranyok halmazán ülnék és Dárius urral (ha még élne a jámbor) csak úgy beszélnek félvállról: „no, eesém!”

De hát bizony hiába hallgattam én mostanáig, azért aranyaim nem szaporodtak, legfőlebb az adósságaim, de ezek beigtatása és emlegetése nem tartozik ide. Ez hitelezőim dolga. Ennek okáért megszólalok újra, ez majd talán ezüstöt hoz a konyhára. Már pedig az ezüst is jobb a semminél, különösen ebben a háborus világban, mikor mindenki siet a bankón túladni.

A háborúról jut eszembe, hogy hiszen én is népfelkelő volnék, vagy mi, és ha háború lesz, engem is visznek. És viszik kedves olvasóinkat többnyire mind és viszik kegyelmedet is, kedves főgeneralis-szerkesztő uram! Együtt leszünk a paradicsomban ott is. Paradicsomnak mondom azért, mert ott csak nem fog cikkért gyilkolni, a hol ágyú bömböl, puska ropog!

Azon gondolkoztam a mult éjjel, hogy a haderő fényképész tagjaiból milyen célirányos volna egy műszaki csapatot alkotni. A rokon elemek úgy is kiválnak mindenütt. Ebbe a műszaki csapatba aztán beállanék én is, mint műkedvelő.

Alakítanánk egy fényképész-legiót. Kedves Szerkesztő urat megtennők generalisnak, a fényképész urakból törzstiszteket csinálnánk, a segédekből alsóbb tiszteket, a műkedvelőkből altiszteket. Én lennék a generalis urnak első hadsegéde. Közlegény nem lenne a legióban, lám a veteránok közt sincs, ott a legalsóbb rangfokozat legalább is az ezredesi rang.

A legió fölfegyverkezve menne háborúba, minden fényképész magával hozván a gépjét. Csata előtt megszállnánk egy hegyet, ott fölláttanánk egy pár száz fényképező gépet és megörökítenők a csata mozzanatait. Még az a haszon is lenne ebből, hogy gépjünket az ellenség megannyi ágyuknak nézné és ijedtében megretírná előlünk. Még megérnök, hogy a fényképész-ezrednek lehetne köszönni a győzedelmet!

Azt persze kikötnők az ellenségtől is, hogy oda ne lőjön, a hol mi vagyunk. A nemzetközi jog oltalma alá helyeztetnénk magunkat. Hiszen az egész népfelkelés is a nemzetközi jog oltalma alá van helyezve, a mi nyilván azt jelenti, hogy az ellenségnek messziről meg kell ismernie, hogy melyik a katona és melyik a népfelkelő, nehogy ezen utóbbira találjon löni. Az ágyú- és puska-golyónak nem szabad a népfelkelőt találnia, a mi nem is fog bekövetkezni, tekintve az ágyúgolyóknak és kartácsoknak kegyeletes tiszteletét a nemzetközi

jog §§-ai iránt. E tekintetben tehát nyugodtak lehetünk, mert mindnyájan élve fogunk haza jönni a háborúból, mert holtan csakugyan már nem jöhetnénk.

Hát a „Fényképészeti Lapok?“ kérdi ön, t. Szerkesztő úr. Azt sem hagyjuk cserben. Mozgósítjuk azt is. Egy szekéren egy mozgó nyomdát viszünk, útközben szerkesztjük, nyomtatjuk és a lap a rendes időben még is meg fog jelenni. Azt azonban kikötöm, hogy én nem fogok bele akkor cikket írni. A lap mindig műmelléklettel fog megjelenni, mert az egész háború alatt mindig csak fényképeket csinálunk. Azután a fényképészeti cikkeket keverjük hadi tudósításokkal; az egyik oldalon a „gelatine-emulsiós lapokról“ szól az ének, a másikon az elesettek névsorát közöljük. Szerkeszti az egész fényképész-legió és meg fogunk mindenkit előfizetés terhe mellett, különbeni tisztí rangjának elvesztése mellett.

Így gondoltam én ezt ki a mult éjjel. Önön áll t. Szerkesztő úr, a megvalósítása ez eszmének, ugyanis állítsa össze az egész tervezetet pontosan, és azután terjeszse fel a hadügyminiszteriumhoz. Ott bizonyosan elfogadják s mire a háború kiüt, már teljesen szervezve találja a fényképész-legiót.

S ilyen értelemben veszek is önöktől most búcsút, mondván:

Philippinél találkozunk!

Áspis.

A negatív-képrétegnek az üveglapról való le- huzásáról s a bromezüst-gel-emulsiós papiros készítéséről.

(Vége.)

Ezek után most a bromezüst-gel-emulsiós papiros készítéséhez kezdetünk; ámde ez eljárást csak az olyan sajátíthatja el, ki bromez.-gel-emulsiót a maga erejéből tud készíteni. Ez eljáráshoz akármilyen, eléggé enyvezett és sima írópapiros jó, a milyen az úgy nevezett „miniszter-papiros“ is. Ilyen papirosokat egész ivben, mint rajzolásra szokás, annyit ragasztunk rajzablára a hány ilyenünk van; miután a papirosok megszáradtak s egyenletesen kiszültek: benzinben telített s megszürt kautsuk-oldattal huzzuk be lehető egyenletesen széles, lágy ecsettel. Két-három óra múlva már le lehet vágni, a papirosokat a deszkáról, s így egymásra rakva hűvös, száraz helyen évtizekig el lehet tartani hiba nélkül. E papirosokat, mielőtt emulsióval behoznánk, 25×33 cmeter nagyságra vagdadjuk, tehát körös-körül 2 cmeterrel nagyobbra, mint négy cabinet-nagyságú üveglap együtt véve szokott lenni. Most veszünk egy szelet ilyen papirost s hátával meleg vizes tálczába teszszük addig, míg a vizen egyenletesen el nem terül; azután, két ellenkező szögleténél fogva, lassan kiemeljük, s olyan egyenletes és gyengén megmelegített üveglapra teszszük, mely köröskörül $\frac{1}{8}$ cmeterrel kisebb legyen, mint a papiros, s arra kell ügyelnünk, hogy az üveglap és a papiros között léghólyag ne támadhasson. Ekkor 30 : 300

arányú gelatine-oldatból — melybe 3 ccm. glicerint adtunk — fél annyit öntünk rá, mint a mennyit az emulsióból kellene; s miután rajta az egyenletesen elterült vizirányos hideg márványlapra teszszük megkeményedésre. Míg ez bekövetkeznék, hasonló módon még két-három papirost készíthetünk el, midőn ekkor az elsőt a gelatine már megkeményedett annyira, hogy hasonló nagyságú és vékony deszkára széleinél fogva gombostűkkel föl lehet tűzni száradásra léghuzamos szekrényben. Így tetszés szerinti mennyiségű papirost készíthetünk előre, s ilyen állapotban is évtizekig hiba nélkül megállanak hűvös száraz helyen.

Mikor e papirosokat emulsióval behuzni akarjuk, éppen úgy kezeljük, mint előbb a gelatine-nal: egyenkint hátukkal meleg vizes tálczába teszszük, míg a vizen annyira megnyirkálnak, hogy teljesen egyenletesek lesznek. Ezután úgy teszszük az üveglapra, hogy a papiros az üveglapon köröskörül $\frac{1}{4}$ cme-terrel küljebb lehessen. Ezzel azt nyerjük, hogy a rátöltött emulsió a papiros és az üveglap közé nem szivároghat. E művelethez legalább 5 üveglapunknak kell lenni azért, hogy mikor az ötödiket, a már eléggé ismert módon behuztuk, az első megkeményedett levehessük s vékony deszkára tűzdelvén, rendre megszáradásra teheszük. Így akármennyi emulsiós papirost lehet készítnünk, melyek éppen mint az üveglapok annyi ideig megállanak s ezek felett az az előnye van, hogy a megvilágításuk nem olyan kényes: ha több időt találtunk is hozzájuk venni, mégis erőteljesek lesznek, a nélkül hogy a legvilágosabb részek, vagyis az ingfele részek, vagy interieuröknél az ablakok stb. sugárosak lennének. Az ilyen emulsiós papirosokat, körülmények szerint különböző nagyságokra vagdaltan, két kemény deszka közé rakva és jól becsomagoltan tartjuk, lehetőleg egyenlő légmérsékben, száraz helyen.

Megvilágításra két üveglap közé kell tennünk kazettába az emulsiós papirost; az üveglap, mely a papiros elején, tehát emulsiós felén van: egyenes, tiszta s ha lehet egészen színtelen legyen; ha sárga: érzékenytelenséget okozván, több ideig való megvilágítást igényel a papiros; ha pedig egyenetlen vagy göcsös: sugártörések támadásával a kép helyenkint fátyolos lesz. A gyengébb vagy erősebb zöld üveglapokat itt, élesen világított tájképeknél, hol nagyon sok zöld lombzat van: jó sikerrel lehet használnunk; a különböző erejű sárgás üveglapokat pedig ott, hol nagyon sok épület van a naptól erősen megvilágítva.

Előidézésekre a vasoxalat legalkalmasabb, mivel pyrogallustól legtöbbször roszdaszerű foltok támadnak a papiros hátulján, melyektől a kép erejét, intensitását nehéz meghatározunk. Mikor a negatív-kép teljes minőséggel előjött, r. natron-oldatban (1 : 8) rögzítvén 3—4-szer megújított vízben úgy mossuk ki tálczában, mint a pozitív-képeket szokás; az utolsó előtti vízbe, a r. natron megsemmisítésére, a képek mennyiségéhez képest egy vagy több ccm. „Auo de Javelle“-t adunk, s miután ebben 5—6 perczig állott, teszszük a negyedik vízbe, melyben csak 2—3 perczig hagyjuk, s egyik szögleténél fogva kiemeljük, lecesegetni hagyjuk s úgy vizesen olyan megáztatott üveglapra borítjuk, melyet előbb, a fönnebb már előadott módon, viasszal bedörgöltünk, széleit kautsuk-

kal bekentük és glicerines gelatine-nal behuzzuk volt. Így miután teljesen kiszáradt előbb a papirost benzinnel itatván, a rétegről lehuzzuk s a rajta hátra maradt kautsukot ugyancsak benzinnel lemosván, retouche-irozzuk a negatív-képet; azután collodiummal öntjük be, s ennek megszáradásával a képet, szélein körül vágván huzzuk le az üveglapról; s hogy a nedvesség a rétegnek ezen oldalán se árthasson: szintén collodiummal öntjük be.

Ez eljárást megfordítva úgy is kezelhetjük, hogy az emulsiót megviaszolt üveglapra öntjük s míg ez a márványlapon megkeményedik, addig, a hasonló nagyságú benzines és gelatine-os papirost hátával meleg vizen megnyirkítjuk, s miután tiszta itató papiros-lapok között a fölös víztől megmentettük, gelatine-os felével a megkeményedett emulsióra fektetjük, s ovatosan jól rá dörgöljük, hogy a két réteg között léghólyag ne támadhasson. Mikor így kiszáradtak, a papirost az üveglap szélein körülvágjuk s az üveglapról könnyedén lehuzzuk. Ámde a viasszal bedörgölt üveglap szélét $\frac{1}{2}$ cmeternyire ne feledjük kautsukkal bekenni, különben az emulsiós papiros mielőtt egészen kiszáradna: már lepattant az üveglapról, s ekkor a nedves rész kiszáradása után összeráncosodik. Ez az eljárás annyival jobb az előbbeninél, mert az emulsió-réteg túrkörfényes lévén, sokkal egyenletesebb.

Ha az emulsiós papirost nem sok ideig tartjuk, az az 1—2 hét alatt elhasználjuk: a kautsukos papirosnak gelatine-nal való behuzása elmaradhat. Hogy a benzinben föloldott kautsuk miért hathat reducalólag az emulsióra még sötétben is? Okát eddigelé még nem fejtettük meg.

Hogy ez eljárás akkor érne sokkal többet, ha a negatív-képréteget a papirosról — ennek durva szövete miatt — nem kellene lehuzni, hanem transparálásával finom pozitív-képeket lehetne róla másolni. Ámde van-e olyan finom szövetű papiros, melyet viasszal, paraphinnal vagy vaselinnel transparálván, nemcsak művészileg szép tájképekről, hanem arczkép negatívokról is teljesen kielégítő pozitív-képeket lehessen reproducálnunk? Ily finom szövetű papiros, legalább a mi tudtunkkal, még nincs; de hogy rövid idő múlva lenni fog: kétséget nem szenvedhet.

Warnerke a papiros durva szövetét azzal mérsékli, hogy a papiros mindkét felét behuzza a bromezüst-gel.-emulsióval, ez azért nagyon helyes, mivel a papiros megvilágításával és előidézésével a kép a papiros tömegébe mélyedvén, szövete nem lehet olyan durva, mint különben. Az ilyen papiros negatívak át-tetszövé tételére olyan készen kapható viaszfelét lehet használnunk, a milyent a chromo-photographiákhoz szoktak alkalmazni, az eljárás vele ugyanaz. Vagyis vastag vaslemezt annyira megmelegítünk, hogy az itatópapirossal rátett papiros negatív-képre kent viasz egyenletesen elolvadhasson s a fölös viaszt belőle itatópapirossal ki lehessen itatni stb.

Veress Ferencz.

A szerkesztőség kérelme. Lapunk jan. és febr. számában kérelmünk csaknem eredménytelen vala: sem a bizalomból megküldött lapokat, sem előfizetéseket nem juttatták hozzánk. Ez uttal lapunk harmadik számát is küldjük s kérjük, vagy a három számot, vagy az 1 frtot küldjék el nyilatkozataikkal, hogy a lapot tovább járattni vagy megszüntetni akarják-e?

Tek. Kovács Jenő és Társaitól hozzánk vélemény adás végett újabban küldött száraz lapokat az előbbieknél még terjedelmesebb kísérlet alá vetünk s úgy találtuk, hogy a rendes vasoxalat előidézővel is Warnerke sensitometerjén mind az 5 sort jelezték és rögzítés után a 24-ik számot megtartották, a nélkül hogy sárgaságba estek volna. Széns. natron és széns. kali pyrogall előidézőben pedig az 5 sor rögzítés után is látható vala kevés sárgasággal; melyet 1 rész timsó, 1 r. kéns. vasélecs, 1 r. czitromsav és 24 r. víz oldatban könnyen elenyésztettünk s a 26-ik szám is látható vala. — Ezekből tehát önkényt következik, hogy a második küldemény, az előbbinél, csaknem másfél fokkal érzékenyebb, s e mellett erőteljes s tiszta képet ad. Csak azt sajnáltuk, hogy az előbbeni lapokat már mind el használván, összehasonlítást nem tehetünk annak bizonyására, hogy vajjon a nagyobb érzékenységet nem az újan készült előidéző oldatok kölcsönözték-e? E kételyünk eloszlására a lapokkal pillanat képek készítésére tettünk kísérletet. A pillanatzáró alólról fölfelé csapólapja vastag kautsuk zsinegét még egy göcscsel feszítettük meg; s a 8 cm. átmérőjű Dallmayer-féle B. 2. jegyű rendes arczképező tárgylencse kamarájától elkülönítve állítottuk föl a — lakunktól távol eső sétatéri befagyott tón — sűrűn korcsolyázók előtt; s a tárgylencsék közé az 5-ik diaphragmát szorítván három lapot világítottunk meg. Megjegyzendő, hogy gépüktől a középtér, hozzávetőleg, 60—70 meter, az előtér 15—20 m. távolságra lehetett, melyek között az egyenetlen mozgásokat kiszámítani teljes lehetetlen vala. — A lapok előidézésére a föntebb említett égvényes előidézőt használtuk vízzel nagyon fölhitgítva és pedig meglepő jó sikerrel. A negatív-képek lassan s egyenetlen erővel, tisztasággal jelentek meg, a nélkül hogy szénsavas kalival erőszakolnunk kellett volna, s így a negatív-képek rögzítés után legesekélyebb sárgaságot sem kaphattak. A korcsolyázókról készült e pillanat-képek jók, és különösen „Aristopapiros“-san meglepő tiszták, szépek, melyek akár melyik szaklaphoz mellékelül szolgálhatnának. Ezekből az tűnik ki végül, hogy doctor Kovács Jenő és Társai jó productumaikkal nem állapodnak meg, hanem a haladás törvénye szerint a jónál mindig jobbat állítani elő törekednek. Lapjaikkal még más kísérleteket is teszünk, melyekről jelentést lapunk jövő számában hozunk.

Barabás ünnep. Az írók és művészek társasága érdemes embert ünnepelt Budapesten. Barabás Miklóst, a magyar képzőművészet nesztorát, a ki ez előtt hetvenhat évvel született s kezében még most is jól fog az ecset, nem élte túl művészetét, nincs része a hosszas életet élő művészek tragikumában:

az új nemzedék nem beszél róla mosolyogva, ellenkezőleg, méltánylattal, sőt szeretettel. S ez a méltánylat, ez a szeretet nemcsak az úttörő Barabásnak, hanem szól a ma is jeles festőnek is. Alig akad egy is nyájas olvasóink közül, a ki ne látta volna az agg művész egy-egy portréját. Ezek az arc képek bizonyára nincsenek a modern technika bravurjával festve, de viszont van egy előnyük a mai művészek arc képei felett: inkább keresik, s inkább megtalálják a hasonlatosságot. Barabás nem járt festészeti akadémiát, nem képezték ki állami stipendiumokon, mint a mai örökké „fiatal tehetséges“ művészeinkből sokat, a kik végre is ha arc képet festenek, vigyáznak arra, hogy hasonló ne legyen, mert azt: „a photographus is tudja!“ — 1835-ben telepedett le a fővárosban s azóta itt él köztünk. Ez alatt az idő alatt száz meg száz arc képet festett, érdemes honfitársakat, s gazdag polgárokat. Alig van megyeházi díszterem az országban, a hol ne volna egy-egy általa festett arc kép, nincs mágnás család, melynek képes terme ne ékeskednék az ő képeivel. Roppant munkásságot fejtett ki, sokat s a mellett lelkiismeretesen dolgozott. A negyvenes években ő festette a legelső igazi magyar zsáner-képet. Lázas munkássága daczára állandóan érintkezett kora íróival, barátja volt Vörösmartynek s közéletünk legtöbb jelesének, az úttörőknek. — Azok közül az úttörők közül ma már csak ő van közöttünk. Becsüljük meg, s igyekezzünk tisztos öregségét derűssé tenni. — A Barabás-ünnep az író kör helyiségében folyt le igen díszes közönség jelenlétében. Akadémiai tagságának ötvenedik évfordulója alkalmából ünnepelték a festőt. A nagy teremben és a sarokszobában Barabás különböző rajzai, leginkább arc képek voltak kiállítva. Barabást, a boldog és vidor öregget, megjelenésekor zajos éljenzéssel fogadták s azonnal a programhoz fogtak. Legelőször Sonnenfeld Zsigmond szerkesztő olvasott Barabás Miklós életéről és művészetéről. Fejtegette érdemeit, küzdelmes pályafutásának főbb mozzanatait, bécsi útját, bukaresti vándorlását s visszatérését a székely hazába. Majd európai utazásáról s Budapesten történt letelepedéséről emlékezett meg. A sikerült felolvasás után Somogyi Mór játszotta el zongorán Chopin „Polonaise“-ét. Ezután Maszák Hugó olvasta föl Barabás verses életrajzát s végül Máté István hegedűművész gyönyörködtette játékával a közönséget. Ezután bankett következett, majd kedélyes táncmulatság, mely eltartott egészen hajnalig. — Az estén közkézen forogtak s nagy tetszést keltettek az „Ország-Világ“ legfrissebb számai, melyek Barabásnak vannak szentelve, úgy rajzban, mint szövegben. (Zárjelközt megemlítjük, hogy Barabás lapunknak is kezdettől fogva buzgó pártolója).

Lapunk jelen — 3-ik — számában tek. Rupprecht Mihály cs. kir. udv. fényk. úrtól készült „A mi nem a tiéd, ne bántsá“ című érdekes képe van mellékelve.

„**Photo-metalotypi**“ nevezet alatt a porzó eljárás alapján egészen új módot valánk szerencsések feltalálni, mely röviden abból áll, hogy finomul csiszolt vékony vaslemezt asphalt mázzal vonunk be s meleg helyen egyenletesen megszáradni hagyjuk. E helyett azonban az úgy nevezett „Ferrotyp lapok“ is

nagyon jó sikerrel használhatók. Ily lapot tetszés szerinti nagyságba vagdalunk a mekkorák negatív-képeink, melyekről ily szép képeket készíteni akarunk. Ez ollóval felvagdalt lapok behuzására 100 ccm. lepárált vízbe 20 ccm. töményesített barna dextrin, 10 ccm. töm. arabiai mézga, 20 ccm. töm. szőlőméz és 10 ccm. töm. két chromsavas kali ammon oldatot vegyítvén alkalmazzuk; miután e vegyíték két napig állott s e közben többször megszüretett. — A lapokat e vékony szirup tömörségű vegyítéssel vékonyan huzzuk be s vízirányos helyen, szárító szekrényben, C. sz. 60° hevített melegben szárítjuk meg. Így tetszés szerinti mennyiségű lapokat készíthetünk előre, két hétig is megállanak. Szép és jó képek előállítására kellő erejű, tisztaságú s jól átdolgozott negatív-kép szükséges. Ily negatív-képeket közönséges másoló sajtóba teszünk színükkel fölfelé, s rájuk az előbb gyengén megmelegített chrommészgás vaslemezt, természetesen színével lefelé; s a világosságon ennek ereje szerint, több vagy kevesebb ideig hagyjuk: tiszta időben, árnyékban 15—30 perczig, napsugáron pedig 2—3 perczig. Az ily megvilágított lapok két-három napig is megállanak. A képek előidézésére különböző színű bronz port használunk a legfinomabb félekből, például vegyünk most egyelőre csak kétféle: halvány aranyat s carmin piros rezet. Az első porból lágy, teve szőrecsettel keveset fölveszünk s gyöngéden a lapon addig dörgöljük el, míg a kép alaprajza egészen ki nem jön; ezután más ecsetet a piros réz porba mártván ezzel addig kezeljük, míg a kép egész erőteljességgel meg nem jelenik, melyen az arc csaknem természetes színben és fémszerű fényvel tündöklik. Gyakorlott eljárással így többféle színű fémképet állíthatunk elő úgy, hogy az elő- és háttér, ruha stb. tárgyak különböző szintek lehetnek, ha e célra szűkebb vagy bővebb kaliberű csőn lehelünk a kép ama részeire, melyre más-más színű bronz port felhordani akarunk. Végül, mintán a képet tetszés szerint idéztük elő, 20%-os oly collodiummal huzzuk be, melybe előbb minden 100 ccmeterhez 1 ccm. ricinusolajat adtunk. Ezt a lapon addig hagyjuk szabadon, míg rajta jól meg nem hegedt, ezután tiszta vízbe mártjuk s hagyjuk, míg a collodium réteg alól minden változást nem szenvedett chromsó föl nem oldódott. Ekkor csap alatt tiszta vízzel ova-tosan jól lemossuk s a kész képet kiszáradni hagyjuk.

A SZERKESZTŐ IZENETEI.

M. B. E. AIV. Multkori levelünkhez mellékeltnél sokkal jobb képet sikerült készítnünk a „detectiv“ kamarával. Később ebből s másokból is mutatóványokat küldünk. Hogy a kép lehető jól sikerülhessen: azon pillanathoz mozdulatlanok kell lennünk, mikor a pillanatzárót — lecsüngő madzagjánál fogva — megnyitjuk. Üdv.

Sz. J. M. Azt írja kegyed, hogy lapunk mult — február — havi számában mellékelte kép a posta kezelők kiméletlensége miatt összehajtván s zuzva érkezett meg... Ezután kérdezi, „Nem lehetne-e a bpesti postaigazgatóságot alantias közegeinek ily — eléggé meg nem róható — eljárásról értesíteni? „Borsót hánynánk falra.“ De a mint megjegyzi, hogy az ily eset kegyetknél általános: ha tehát a környék nevében felírának, talán megszűnnék e baj. Ime az elromlott kép helyett mást küldünk s a borítékra figyelmeztetést irtunk, s ha a képeket ez uttal is tönkre tennék: valóban szomorú eset lenne. Üdv.

R. F. Sz. Becses küldeménye csinos, köszönjük, jövő számban adni fogjuk. Nagyon szép, hogy akár mily körülmények között sem feledkezik meg rólunk. Üdv.

INGYEN-ROVAT.

Egy retoucheur alkalmazást nyerhet Ferentzy Lukács fényk. úr műtermében, Székely-Udvarhelyt. — Lapunk szerkesztője folyó év ápril elsejére egy oly kifogástalan magaviseletű fényk. urat keres, ki mindkét nembeli retouchálásban magát teljesen érti. A vállalkozó arcképe s munkájáról mutatóvány beküldésére kéri.

HAACK C.

BÉCS

III. Hauptstrasse Nr. 95.

Legújabb tapasztalatok szerint készült és javított

GELATINE-EMULSIÓS LAPOK.

ÁRAI:

9 : 12	cm. 10 db. 1	frt. 20	kr.	16 : 21	cm. 10 db. 3	frt. 30	kr.
12 : 16	" " 1	" 65	"	18 : 24	" " 4	" 16	"
13 : 18	" " 2	" 08	"	21 : 26	" " 5	" 80	"

Orthochromatikus-lapok

a sárga szín iránt mutatott nagy érzékenységök miatt 20%-al drágábbak.

Pontosabb árjegyzék ingyen és bérmentve.

3-12

BCU Cluj / Central University Library Cluj

EISENSCHIML & WACHTL

a fényképszetthez tartozó mindenféle csikkeket készítő gyárat és raktárát

ajánlja

Bécsben (I. Himmelpfortgasse 24.)

Egyedüli elárusító

a jóságában felülmulhatatlan „Herzog-féle emulsiós száraz lapoknak“ és a „Drei Kronen“-féle kitűnő minőségű fehérvyes papirosoknak, melyeknek különböző új színárnyalatuk van: új rózsaszínnel, új lilás és zöld színnel. Úgy szintén Párisból a Lecoqu E.- és Ravasse Suce E.-féle legszélesebb simító (satinir) gépeknek.

Ajánlja fényképezési kellékekhez gazdagon berendezett saját könyomdáját, valamint aranymetszet- és passpartu-gyárat.

Továbbá oly hevítő-simító gépeket (emaillirozókat), melyek legújabb rendszerűek lévén, egész nagy képeket lehet velők fényesíteni.

Végül megjegyezzük azt, hogy akármemű díszesen litografizott cartonok árait tetemesen leszállítottuk.

3-*

Dr. KOVÁCS JENŐ és TÁRSAI

VEGY. KÉSZITMÉNYEK, SZÁRAZLEMEZ-GYÁR

ÉS FÉNYKÉPÉSZETI KELLÉKEK GYÁRI RAKTÁRA

Budapest, IV. bécsi-utca 9. sz.

EMULSIÓS SZÁRAZ LEMEZEK

ÁRJEGYZÉKE.

Az alább jegyzett árak gyártelepüinktől, készpénz fizetés mellett értődnek; csomagonként 10 lemezzel.

	frt	kr.		frt	kr.
9 : 12 Centim.	1	20	18 : 24 Centim.	4	75
12 : 15 "	1	75	21 : 27 "	5	80
12 : 16 "	1	75	24 : 30 "	7	75
12 : 16 ¹ / ₂ "	1	75	30 : 40 "	13	90
12 : 20 "	2	40	36 : 42 "	17	50
13 : 18 "	2	30	40 : 50 "	23	—
13 : 21 "	2	62	50 : 60 "	30	—
16 : 21 "	3	50			

Főntebbi nagyságok mindig készletben tartatnak; kívánatra azonban bármily nagyságúakat készítvén, szállíthatunk.

A csomagolásnál csupán saját költségeinket számítjuk fel.

5 csomag rendelésnél engedmény. Nagyobb megrendelésnél kiváló olcsó ár.

Versenyképes hazai gyártmányunk már eddig is megnyerte a szakkörök tetszését.

Mindennemű fényképészeti kellékek és vegyszerek.

Albumin papirok, carton papirok, cartonok könyomattal, passepartout-ok, objectivek, kasetták, kopirozó rámak, szatinirozó gépek, fejtartók, üveg és porcellán készülékek, hátterek stb. nagy választékban kiváló jutányos ár mellett.

Dr. Kovács-féle Negativlack ko. 2.60

Matt " szívesen " 4.—

mintával szívesen szolgálunk.

Teljes felszerelések turisták és műkedvelők részére.

Tudakozódásokra készséggel és pontosan szolgálunk válaszzal.